

Ο ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ.

Ο Κομφούκιος, ή μαλλον δ Κόργγ-φου-τσέου ή Κόργγ-τσέε, μέγας τῆς Σινικῆς φιλόσοφος, ἐγεννήθη τὸ 551 Π. Χ. εἰς Τσέου-ν ἐπαρχίαν τοῦ Λού, ὅπου ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν διοικητής· λέγουσι δὲ ὅτι ἦτο ἀπόγονος τοῦ Βόαγγ-τὶ νομοθέτου τῶν Σινῶν. Μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἡλικίας του ἦτο πάντοτε εἰς θέσεις διοικητικάς, ἀλλὰ παραιτηθεὶς, ἐδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλοσοφίας, συνάμα δὲ συνέλαβε τὴν ἴδεαν νὰ διαπλάσῃ τὰ ἥθη τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ περιῆλθε πολλὰς ἐπαρχίας καὶ μετ' οὐ πολὺ περιεστοιχίσθη ἀπὸ μέγαν ἀριθμὸν μαθητῶν, οἵτινες ἐβοήθησαν αὐτὸν μεγάλως ἐν τῇ εὐγενῇ αὐτοῦ ἐπιχειρήσει. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δ ἡγεμών τοῦ Λού καλέσας αὐτὸν εἰς τὴν αὐλήν του τὸν ὀνόματες πρωθυπουργόν. Ἐν τῷ διαστήματι τῆς πρωθυ-

πουργίας του ἐπέφερεν εἰς τὰ ἥθη μεγάλας διορθώσεις, εἰς δὲ τὴν διοίκησιν πολλὰς μεταρρύθμησεις. Ἐπ' αὐτοῦ, ή γεωργία καὶ τὸ ἐμπόριον ἐλαθον μεγάλην ἀνάπτυξιν. Παρακτηθεὶς μετὰ ταῦτα τῆς θέσεώς του, μετέβη εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Σιν, ὅπου ἐδίδαξε τὴν φιλοσοφίαν, ἐνασχοληθεὶς κυρίως εἰς τὸ νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν ἀρχαίων. Ανεθεώρησεν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ τὰ Κίγγες, ίερὰ τῶν Σινῶν βιβλία. Οὗτος ἀναγνοεῖται ἐν ὑπέρτατον ὄν, λέγει δὲ πρέπει νὰ ὑπάρχωσι ναοί, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ίερεῖς· δ ἀντοκράτωρ μόνος ἐκτελεῖ τὰ χρέη ιερέως ἐκ μέρους ὅλου τοῦ λαοῦ. Ο Κομφούκιος συμβουλεύει πρὸ πάντων τὸ οὐκέτι σέβας, τὸ πρὸ τὸ γῆρας σέβας καὶ τὸ πρὸ τοὺς νεκρούς.

Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτοῦ δ Κομφούκιος σκοπὸν εἶχε νὰ διαλύσῃ τὸ σκότος τοῦ

πνεύματος, νὰ ἔξορίσῃ ἐκ τῆς καρδίας τὴν κακίαν καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ ἀδιάφθορον, τὸ δόποιον εἶναι σπάνιον εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Τὰ μαθήματα, τὰ δόποια ὁ σοφὸς οὗτος ἀνήρ ἐδίδασκεν εἰς ἐπήκουον τριῶν

χιλιάδων μαθητῶν, σκοπὸν εἶχον τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπακοὴν καὶ φόρον, τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, τὴν διὰ τῆς κρίσεως γαλήνωσιν τῶν παθῶν καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς κακίας ἀπομάρψυσιν. Οὗτος ἦτο δικαιος, εὐγενής, γλυκὺς, αὔστηρὸς εἰς ἕαυτὸν καὶ ἐπιεικῆς πρὸς τοὺς ἄλλους, δύμιλῶν ὅλίγα καὶ πολλὰ δικνούμενος, μετριόφρων, καὶ προσπαθῶν πάντοτε νὰ πράττῃ τὸ καλόν. Μὲν ὅλα ταῦτα πολλάκις κατεδίχθη, καὶ μικροῦ ἐδέπεσεν ὑπὸ παλέσῃ καὶ τὴν ζωήν. «Οὐλίγον φροντίζω διὰ τὴν ἀχαριστίαν τῶν ἀνθρώπων, ἔλεγε, δὲν θέλουσί ποτε μὲν ἐμποδίσει ἀπὸ τοῦ νὰ πράξω τὸ καλὸν, τὸ δόποιον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμὲ· ἔαν τὰ μαθήματά μου μείνωσιν ἀκαρπά, θὰ ἔχω τούλαχιτον τὴν παραμυθίαν, ὅτι ἐπράξα τὸ χρέος μου.»

Ἐκτὸς τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν Ἱερῶν βιβλίων, συνέγραψε προσέτι τὸ Τσού-κιγγ, εἰς τὸ δόποιον πραγματεύεται περὶ ἡθικῆς καὶ πολιτικῆς τὸ Τσούν-σικον (ἢ ἀνοιξις καὶ τὸ φθινόπωρον) ἴστορία τοῦ βασιλείου τοῦ Λού ἀπὸ τοῦ 722 μέχρι τοῦ 470 π. Χ. τὸ Ιαο-κιγγ, (διάλογος περὶ τῆς μῆνος ἀγάπης)· τὸ Τά-ιο (ἢ μεγάλη ἐπιστήμη), καὶ τὸ Τσόγγ-γιιγγ (δι μέσος ὅρος, δι ἀμετάτρεπτος ὅρος), ὃπου ἀποδεικνύει ὅτι ἡ φρόνησις συνίσταται εἰς τὸ μέτριον.

Οἱ Κομφούκιος ἀπέθηκε τὸ 479 π. Χ. εἰς ἥλικεν 72 ἔτῶν.

Οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ μέχρι τῆς σήμερον χαίρουσι μεγάλα προνόμια.

Οἱ Κομφούκιος ἔλεγεν,

— Ή ἀρετὴ κυριεύει ὅλον τοῦ σοφοῦ τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ συμφέρον τοῦ πονηροῦ αὔτη ἔχει τὰς ἥδονάς αὔτης ἐν τῷ μέσῳ τῶν ψυχικῶν ταραχῶν. Ταῦτην δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν μακράν ἥμιν· αὔτη γεννήται ἐγτὸς ἥμιν.

— Οἱ ἀγαπῶν τὴν ἀρετὴν πρέπει νὰ προφυλάξτηται ἐκ τοῦ ἔρωτος κατὰ τὴν νεανικὴν ἥλικιαν, ἐκ τῶν ἐρίδων κατὰ τὴν ἀνδρικὴν καὶ ἐκ τῆς πλεονεξίας κατὰ τὴν γεροντικὴν.

— Όσοι φαίνονται τὸ ἔξωτερικὸν ἐνάρετοι, χωρὶς ἡ ἀρετὴ νὰ κατοικῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, δυοιαίζουσι τοὺς κακούργους, οἵτινες κλέπτουσι τὴν νύκτα τὴν δὲ ἡμέραν φαίνονται τίμοι.

— Οἱ ἀληθῖως ἐνάρετος δύναται ἀρκούντως νὰ διμηνήσῃ περὶ ἀρετῆς, ἵνα συστήσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς ἄλλους· ἀλλ᾽ ἐκεῖνος, ὅστις δυμιλεῖ καλῶς περὶ αὐτῆς δὲν εἶναι πάντοτε ἐνάρετος.

— Εἴκεινος, ὅσις τὴν πρώτην ἐπράξεν ὅτι ἡ ἀρετὴ τῷ εἴχε συμβουλεύει, τὸ ἐσπέρας δύναται νὲ ἀποθάνη εὐχαριστημένος, διότι ἔζησεν.

— Πρὸς ἐξάσκησιν τῆς ἀρετῆς μὴ παραχωρῆτε τὴν θέσιν σας μήτε εἰς τὸν κύριον σας.

— Ή ἐντελὴς μῆνη ἀγάπη συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἥναι τις ἐνάρετος καὶ νὰ μὴ κάμῃ τὸν πατέρα του νὰ ἐρυθράσῃ· νὰ μεταβιβάσῃ δὲ εἰς ἐκεῖνον καὶ μέρος τι τῆς τοῖας αὐτοῦ δόξης.

— Εἴναι ὡφέλιμον νὰ γάρη τις διάτι ἐπράξει τὸ χρέος του, νὰ εὐχαριστήται εἰς τὴν διήγησιν τῶν καλῶν πράξεων καὶ εἰς τὴν φιλίαν τῶν σοφῶν, καθότι δισοφὸς εἰς πάσας τὰς περιστάσεις δύναται νὰ φανῇ ὡφέλιμος, ὡς γινώσκων πολλὰ πράγματα.

— Οἱ σοφὸι συμβουλεύει εἰς πάντας τὴν ἀρετὴν, βοηθεῖ τὴν ἀδυναμίαν, ἐνθαρρύνει τὸν μὴ τολμηρὸν, μετριάζει τὴν ὅρμην ἐκείνων, οἵτινες τρέχουσιν, ὥθετοι τοὺς βαδίζοντας μὲ μεγάλην βραδύτητα. Ηγεμόνες! ἐκλέξατε σοφούς ὡς ὑπουργούς σας.

— Εἴναι εύκολον εἰς τὸν σοφὸν νὰ κάμῃ ἐκδούλευσιν τινα, ἀλλὰ τῷ εἴναι δύσκολον νὰ φαίνηται πάντοτε ἀρεστός. Οἱ μηδεμίαν ἀξίαν ἔχων, δύναται μὲν νὰ φανῇ ἀρεστός, ἀλλ᾽ ὡφέλειαν δὲν παρέχει.

— Οἱ ἀνόητοι ἔρωτῷ τοὺς ἄλλους περὶ

τῆς αἰτίας τοῦ σφάλματος αὐτοῦ, ἐνῷ δισοφὸς ἑρωτᾷ ἔκυπτον.

— Οἱ φρόνιμοις ἐρυθριᾱͅδες τὰν πράξην ὅλην γάτερα ἀφ' ὅσα εἴπει.

— Μὲ καρδίαν διεφθαρμένην καὶ μὲ πρόθεσιν διάστροφον ὅσας καλὰς πράξεις καὶ ἀν πράξῃ τις δὲν ἔκτιμαται.

— Ω̄ αἰσχος διὰ τὸν αἰῶνά μας! ποὺ δυνάμεθα νὰ εὔρωμεν ἀνθρώπον, ὅστις εἶναι δὶ' ἔκυπτον αὐστηρὸς ἐπικριτής, μάρτυς, κατήγορος, δικαστής, ἀναγνωρίζων τὸ σφάλμα του καὶ προσκαλῶν ἔκυπτὸν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς συνειδήσεως καὶ τιμωρούμενος;

— Ινα δυνηθῇ τις νὰ διορθώσῃ τὰ ἔλαττώματά του, πρέπει νὰ παρατηρῇ τὰς ἐνυπού τοῦ παρεκτροπὰς καὶ οὐχὶ τὰς τῶν ἄλλων.

— Εὖν εὑρεθῶ μεταξὺ δύο ἀνθρώπων, τοῦ μὲν καλοῦ, τοῦ δὲ κακοῦ, καὶ ἐκ τῶν δύο δύναμαι νὰ ὀφεληθῶ, καθότι δὲ μὲν θάμοι δώσηται παραδείγματα ἀρετῆς, ἀτιναθέλω ἀκολουθήσει, δὲ κακίας, ἀτιναθέλω παρατηρήσει· τάτε θέλω ἐξετάσει ἔκυπτὸν, καὶ ἀν ἡμαι μεμολυσμένος ἐκ τινος κακῆς πράξεως θέλω διορθωθῆ.

— Οἱ ἰσχυρογάμων εὑρίσκεται εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ, οὐδεὶς λέγει πρὸς αὐτὸν ν' ἀναγωρήσῃ ἐκεῖθεν, καθότι γνωρίζει ὅτι αὐτὸς δὲν δέχεται συμβουλάς. Πίπτει, καὶ τὸν ἀφίνουσι, καθότι μόνος ἐζήτησε τὴν πτῶσίν του.

— Τὸ μᾶλλον ἐπικίνδυνον ξίφος εἶναι ἡ ἀπληστία· ἡ καλητέρα ἀσπὶς εἶναι ἡ ἀφιλοκέρδεια.

— Δυνατὸν εἶναι τὸν ἰσχυρὸν μαχητὴν γὰ τὸν ὑποδουλώση τις, ἀλλ' οὐδεὶς δύναται ν' ἀφαιρέσῃ καὶ ἀπὸ τὸν μᾶλλον ἀδύνατον ἀνθρώπον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ σκέστεσθαι.

— Ή ἀμιλλα εἰς τοὺς τιμίους ἀνθρώπους εἶναι ὡφέλιμος, εἰς τοὺς κακοὺς ὀλεθρία.

— Ή κοινωνία ἀπαιτεῖ εἰλικρίνειαν καὶ καλὴν πίστιν· εἶναι αἰσχος νὰ κολακεύωμεν ἐκείνους, οὓς μισοῦμεν καὶ δὲν δυγάμεθα ν' ἀγαπήσωμεν.

(ΤΟΜ. Α').

— Πρὸ πάντων εἰς τὴν κλίνην τοῦ θανάτου δὲ ἀνθρωπος ἐκφράζεται τὴν ἀλήθειαν.

— Τί καλὸν δυνάμεθα νὰ περιμείνωμεν ἀπὸ ἀνθρώπον, ὅστις δὲν ἐπιθυμεῖ ποτὲ νὰ μάθῃ τὴν ἀρχὴν τῶν πραγμάτων;

— Οἱ ἡγεμῶν δημιλεῖ πρὸς ὅλους αὐτοῦ τοὺς ὑπηκόους διὰ τῶν καλῶν παραδειγμάτων, τὰ δόπια τοῖς δίδει.

— Εἶναι δὲιον ψυχῆς γενναίας τὸν ἀπωθῆ τις τὰς ὕδρεις δι' εὐεργεσιῶν.

— Εἶναι γλυκὺν ἀποκτῷ τις φίλον τὸν ἔχθρὸν αὐτοῦ.

— Οἱ ἀνθρωπος ὅταν πράττῃ, πρέπει νὰ μπορέτῃ διτι μπάρχουσιν ἐνώπιόν του δέκα δρθαλμοὶ, οἵτινες τὸν βλέπουσι καὶ δέκα χεῖρες, αἵτινες τὸν δεικνύουσι.

— Μὴ λυπησαι διότι δὲν ἡδυνήθης νὰ λάβῃς μεγάλα ἀξιώματα· κλαῦσον μᾶλλον διότι δὲν ἔχεις τὰς ἀπαιτουμένας ἀρετὰς πρὸς ἀπολαβὴν αὐτῶν.

— Καθάρισον τὰς σκέψεις σου· ὅταν αὐταὶ εἰσι καθαροὶ καὶ αἱ πράξεις σου θέλουν εἰσθαι ἐπίσης.

— Μάθε νὰ ζῆς καλῶς ίνα καὶ καλῶς ἀποθάνῃς.

— Άν κακός τις ἔλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, δέχθητι αὐτὸν, ὡς νὰ μὴ ἐπράξει ποτὲ τὸ κακόν.

— Παρατήρησον ὑπὸ ὅλας τὰς φάσεις ὅ, τι παρουσιασθῇ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου.

— Προσπάθησον νὰ ἐννοήσῃς καλῶς ἐκεῖνο τὸ δόπιον ἀκούσεις.

— Επίστησον πᾶσαν τὴν προσοχήν σου εἰς ὅ, τι πράττεις.

— Εἰς τὰς δεινὰς περιστάσεις ἐξέτασον καλῶς τίνα χρεωστεῖς νὰ συμβουλευθῆς.

— Εἰς τὴν ὄργην λάβε ὑπὸ ὅψιν τὰς κακὰς συνεπείας τῆς ἐκδικήσεως.

— Διατήρησον τὸ μέτωπόν σου καθαρὸν καὶ γαλήνιον διὰ νὰ ἔχῃς πάντοτε ὑπὲρ σοῦ πάσας τὰς καρδίας.

— Εἰσαι μόνος; ἔσο μετριόφρων· πλησιάζεις τοὺς ἀνθρώπους; ἔσο εἰλικρινής.

— Πρᾶγμά τι, τὸ δόπιον προξενεῖ ἀτιμίαν παρουσιάζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν

σου; μὴ τὸ βλέπεις προσβάλλει τὴν ἀκο-
νῦ σου; μὴ τὸ ἀκούῃς ἔρχεται εἰς τὰ χεί-
λη σου; σιώπησον.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

Ο Οἰηματίας.

Οὗτος εἶναι ὁ τὰ πάντα εἰδὼς καὶ μηδὲν
ἐπιστάμενος. Νομίζει ὅτι εἶναι πεπαιδυ-
μένος· εἰς δὲ τι καὶ ἀν λέγη, φρονεῖ πάν-
τοτε ὅτι ἔχει δίκαιον. Προσπαθεῖ εἰς πά-
σαν περίστασιν ν̄ ἀποδεῖξῃ ὅτι ἔχει πνεῦ-
μα πολὺ καὶ σύφυτον. Πρὶν εἰσέτι ἐξέληπ-
τῇ ἡ φράσις ἐκ τοῦ στόματός σου, τοὶ λέ-
γει, « ἐννόησα, ἐννόησα » ἐνῷ δὲν ἐννό-
ησε τίποτε. Δυσαρεστεῖται ὅταν ἀκούσῃ
ἄλλους ἐπαινουμένους. ὅταν δύμιλη, λησμο-
νεῖ συνεχῶς τὰς λέξις εἰς τὴν μητρικὴν
ἀυτοῦ γλωσσαν, καὶ τὰς λέγει ἡ γαλλιστὶ^η
ἡ ἀγγλιστὶ: Καλημέρα πας δὲν λέγει πο-
τὲ, ἀλλὰ πάντοτε Bonjour. Δέγει ὅτι
δὲν συναναστρέφεται τοὺς μικροὺς ἀνθρώ-
πους, ἀλλὰ πάντοτε τοὺς ἀριστοκράτας:
Σοὶ λέγει ὅτι χθὲς ἀπήντης καθ' ὅδον τὸν
πρίγγηπα B... ὅτι δ πρίγγηψ τῷ εἴπε,
« τι κάμνεις μον cher » εἴτα ὅτι δ
πρίγγηψ τῷ προσέφερε τὸν βραχίονά του,
καὶ οὕτω, bras dessus, bras dessous
ὅπηγον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Αὐτοῦ Ὀψηλότη-
τος τοῦ... ὅτι ἐκεὶ ἤρχισαν νὰ δύμιλοι
περὶ διαφόρων ὑψηλῶν πραγμάτων, καὶ
ὅτι ὁ Πρίγγηψ καὶ ἡ Αὐτοῦ Ὀψηλότης
παρεδέχησαν τὴν γνώμην του.

Περιφρονεῖ δὲν τὸν κόσμον. Ἐπαναλαμ-
βάνει καθ' ἐκάστην ὅτι ἦτο εἰς τὰ Παρίσια
καὶ ὅτι ἐκεὶ εἶχε σχέσεις μετὰ τῶν ἐνδοξο-
τέρων ἀνδρῶν, ὅτι οἱ Γάλλοι τὸν ἐθαύμασ-
ζον καὶ δύμιλουν πάντοτε περὶ αὐτοῦ· ὅτι
βλέποντες αὐτὸν ἐννόουν πάραυτα ὅτι εἶναι
ἀπόγονος γνήσιος τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ

Περικλέους.

Οὗτον εἰσέρχηται εἰς τινα συναναστροφὴν,
νομίζει ὅτι τὸν περιέμενον, καὶ ὅτι ἂνευ
αὐτοῦ ἡ συναναστροφὴ ἦτο ψυχρά. Ομιλεῖ
ἀδιακόπως, καὶ νομίζει, ὅτι διὰ τῆς σοφῆς
αὐτοῦ δυμιλίας εὐφεστεῖ τοὺς πάντας.

Ἀλλὰ φέρη ὄνομα ἀριστοκρατικὸν, δὲν παύ-
ει ἀπὸ τοῦ νὰ τὸ λέγῃ, ἀν τούναντίον, λέ-
γει ὅτι αὐτὸς ἐδόξασε τὸ ὄνομα τῆς οἰκο-
γενείας του.

ΑΡΧΟΝΤΙΚΗ ΙΔΙΟΤΡΟΠΙΑ.

Ἄρχων τις καθ' ὑπερβολὴν ιδιότροπος,
βλέπων ὅτι οἱ ὑπηρέται αὐτοῦ δὲν δημόσι-
τουν κατὰ τὴν ἀρέσκειάν του, καὶ νομί-
ζων ὅτι οὐδεὶς ἥτο ἀρμόδιος εἰς τὴν θέσιν,
ἢν κατεῖχεν, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιφέρῃ μεταλ-
λαγάς τινας καὶ ν̄ ἀφήσῃ εἰς τὴν τύχην τὴν
θέσιν, ἢν ἐκαστος ὀφειλε νὰ καθίξῃ.

Ήμέραν τινα καλέσας πάντας αὐτοῦ τοὺς
ὑπηρέτας, ἀπὸ τοῦ γραμματέως μέχρι τοῦ
θυρωροῦ, τοῖς δύμιλησεν ὃς ἀκολούθως:

« Ή ὑπηρεσία μου ἐκτελεῖται κάκιστα·
ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἀποπέμψω,
ἰδού τὶ σᾶς προτείνω νὰ κάμητε, ἐὰν ἡσθε
εὐχαριστημένοι νὰ δικμείνητε ἐν τῇ ὑπηρε-
σίᾳ μου: δῆλας τὰς ὑπηρεσίας τῆς οἰκίας μου
θέλω καταγράψει χωριστὰ ἐπὶ τεμαχίων
χάρτου διπλωμένων, ἀτίνα θέλω θέσεις ἐντὸς
πίλου τινος· ἐκαστος ἐξ ὑμῶν θέλει λάβει
κατὰ τύχην ἐν ἐκ τῶν χαρτίων, καὶ θέλει
ἀναλάβει τὴν ὑπηρεσίαν, εἰς ἣν ἡ τύχη θέ-
λει τῷ θέσει. »

Οὗτοι διὰ νὰ μὴ ἀπολέσωσι τὰς θέσεις
των ἐπροτίμησαν νὰ συμμιρρφωθῶσι πρὸς
τὴν ἀλλόκοτον τοῦ Κυρίου αὐτῶν θέλησιν,
βέβαιοι ὅντες ὅτι δένος οὗτος παραλογιζομός
θέλει παρέλθει ὃς καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Προέ-
βησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν. Ή τύχη μετετόπι-
σεν δόλους τοὺς ὑπηρέτας: δ θαλαμηπόλοις